

A sang pròpia

L'assassinat de dos fills comès als Estats Units recentment per Susàn Smith, com també l'infanticidi frustrat de la valenciana Maria Antonia Pérez, ha mostrat a l'ull públic la crueltat que pot envoltar l'existència d'un menor: Una impietat brutal que ofereix també l'altra cara de la moneda: els menors que practiquen la violència amb els seus progenitors.

Imaginem una família determinada: viuen en un poble de l'Horta i el pare treballa a l'Ajuntament d'aquest municipi. La dona és retardada mental. Tenen quatre fills menors d'edat, dos xics i dues filles. Exceptuant el fill menut, tots amb problemes psíquics. El pare comença a abusar sexualment de la filla major, de setze anys. A conseqüència de les violacions, la deixa embarassada i naix una xiqueta, de la qual el pare és avi i pare, i la mare, germana i mare. Després del naixement, continuen els abusos. Quan ella s'hi nega, el pare li fa uns

talls profunds a les cuixes amb una navalla d'a-faitar. Al mateix temps, el pare comparteix la seua filla amb un amic, que també la força a tot tipus de bogeries sexuals. Quan el pare es cansa de la nena canvia de filla i comença a copular amb la que la segueix en edat, que gairebé encara no ha arribat a l'adolescència.

Finalment, els serveis socials de la vila detecten el caos i investiguen l'assumpte, començant un rosari de judicis, separacions, internaments en centres de protecció i altres mesures. Les conseqüències psicològiques per als membres més desprotegits de la família poden suposar que han estat incalculablement lesives, i el pare, segons Manuel Puig, director del centre d'acollida de menors de Godella, "encara està en llibertat, no s'ha aconseguit que acabara en presó". És el tall en la jugular per al sistema, la prova que la violència trastorna sempre el més feble i que no cal travessar carrerons foscos a altes hores de la nit per a trobar l'agressió o la vexació sexual: s'hi pot accedir sense eixir de casa, sentir entre les quatre parets del dormitori com et rosega el cor. El nombre de delictes practicats contra menors dins del seu entorn immediat no deixa d'augmentar. L'administració és lenta i feridorament burocràtica a l'hora d'establir les bases definitives per a la protecció dels nens. Per altra banda, assistim també últi-

Més del 60% dels assassinats de nens són duts a terme als EUA pels seus pares. Al nostre país, el 20% dels homicidis perpetrats són parricidis comesos pels progenitors en més del 90% de les ocasions.

mament de manera pública a un fenomen on la violència fa mitja volta i és utilitzada pels menors contra els progenitors, com en el cas del parricida de Benijòfar (el Baix Segura). És un trencaclosques on les peces no encaixen, on l'únic cert és que la brutalitat i els fills que encara no tenen 18 anys formen part de l'epicentre de la qüestió.

Sang fàcil. En les últimes setmanes, els mitjans de comunicació han servit com a pantalla de ressonància per a prendre el pols a una nació espantada. Susan Smith, que havia fingit durant molt de temps que els seus dos fills de 3 anys i 14 mesos d'edat havien estat víctimes d'un sequestre a Carolina del Sud, EUA, va confessar que ella mateixa els havia assassinat lligant-los dins d'un cotxe i llançant-los després al fons d'un llac. La societat nord-americana es va sentir dolguda, ofesa i enganyada. Fins i tot Bill Clinton havia demanat al poble nord-americà que pregara per la ràpida resolució del cas. L'endemà, a Florida, una altra jove, Pauline Zole, confessava haver mort a colps la seua filla de 8 anys, ajudada pel seu marit. L'eco de la ranera dels nens ressonaria en les paraules de qui al gener serà el nou president de la Cambra dels Representants al Capitoli, el republicà visceral Newt Gingrich: "no podem mantenir una civilització de nenes de 12 anys que tenen fills, amb xics de 15 anys matant-se els uns als altres... està en joc la supervivència del nostre sistema." Més del 60% dels assassinats de nens que encara no són adolescents són duts a terme en aquest país pels seus pares.

Al nostre país, han passat pel jutjat recentment Maria José Jiménez, que va matar quatre dels seus fills llançant-los per un penya-segat, i Carmen García de la Santa, condemnada a 26 anys de presó per asfixiar un fill de 9 anys i intentar matar a ganivetades el major. A Torrent (l'Horta), María Antonia Pérez intentava fa poques setmanes defenestrar al seu fill de 13 mesos, que va sobreviure després de rebotar en el sostre d'un automòbil i anar a caure als braços d'un veí. Segons estadístiques de la policia, el parricidi segueix una perillosa tendència estadística: mentre en 1989 figurava a les gràfiques com el 0,21% del total de delictes comesos contra les persones de l'estat espanyol, en 1990 apareixia com el 0,65% i en 1992 com el 0,80%. Actualment, el 20% dels homicidis perpetrats són parricidis, i són comesos pels pares en un percentatge superior al 90%.

La pregunta que, davant dels fets, colpeix Occident és, com poden uns pares arribar a matar els seus fills? Segons el doctor en psicologia Vicente Garrido, graduat superior en criminologia i membre del Correctional Education Association i del consell editorial del *Journal of Criminal Psychology and The Law* d'Anglaterra, "habitualment els pares que practiquen violèn-

cia desmesurada amb els seus fills estan profundament irritats amb la seua situació personal, tenen tares socials de vegades companyades d'addicció a l'alcohol o les drogues. Acostumen a veure els nens com una càrrega insuportable. L'agressió o el càstig és la manera de control, l'única manera que tenen de fer-se entendre. Si el descontrol personal és molt gran, com en el cas de Torrent, l'assumpte pot acabar en parricidi, i la mare per regla general és qui pateix amb més força aquest desballestament desemparat". Efectivament, sembla que la situació íntima de María Antonia Pérez era delicada, amb un company sentimental, Julián Requena, que, segons els veïns, la humiliava i maltractava i que ja tenia antecedents penals per aquest motiu. Requena, que acostuma a despatxar amb els periodistes en la barra d'un bar enfront de sa casa, ho nega, i demana per a la mare del seu fill l'internament en un psiquiàtric.

No obstant, el doctor Garrido fa una matisació: "no hem de comparar casos com el de Torrent amb el de Susan Smith. En el cas nord-americà, el pare, la mare en aquest cas, pertany al model d'aquells que no han desenvolupat una vertadera estima pels fills, que mostren una negligència envers el nen. Té relació amb la psicopatia. El psicòpata, que no té penediments, no té vinculació moral amb la gent, tot i que sap l'existència d'unes regles i uns tabús dins del sistema, i actua sempre en benefici propi, respon sempre al tipus de criminal davant del qual tots es pregunten, però com és possible que aquesta persona haja pogut fer això?" Sorprenentment, aquest era el titular de coberta de la revista *Time* de fa dues setmanes (*How could she do it?*, 'com ho va poder fer?') en referència a un reportatge que investigava el crim de Susan Smith.

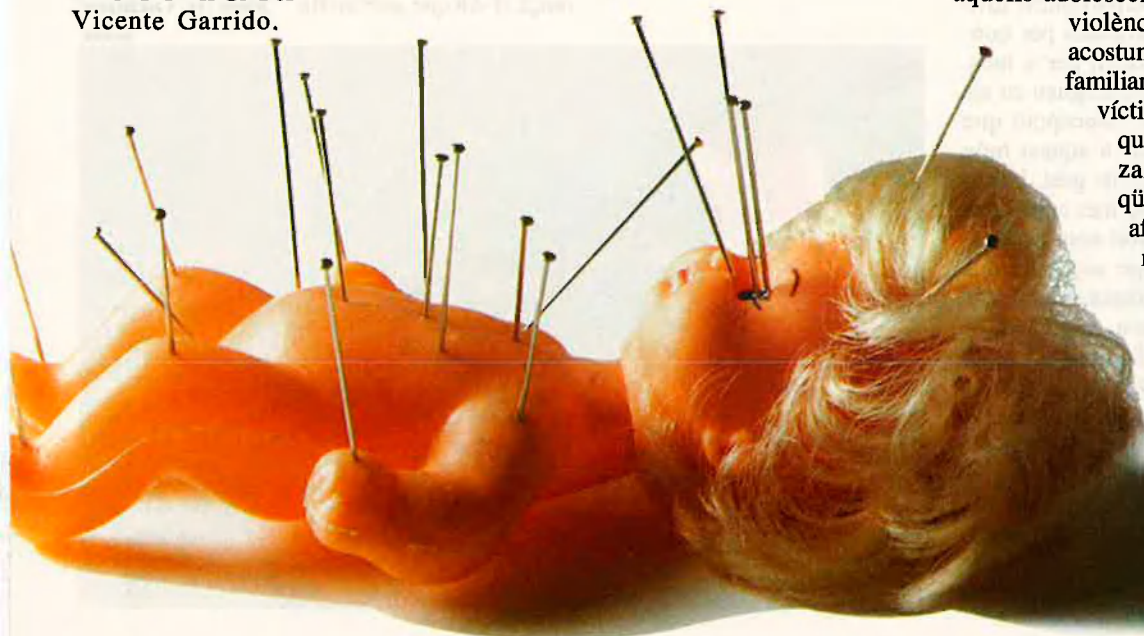
Fills violents. Per Vicente Garrido.

L'adolescent valenciana M. R., forçada i apallissada pel seu pare i el seu cunyat en el passat, va fer aquest dibuix d'esquemàtica cruesa quan hom li va demanar com recordava la violència familiar viscuda. En el dibuix, una nena diu, en castellà, "no per favor", mentre un pare empunyant una mena d'arma blanca li respon: "calla, filla de puta".

sassar a sang freda els seus pares a trets perquè el renyaven, o el de l'estudiant de COU del Maresme que va assassinar el seu pare amb una ballesta, o el d'un jove italià que va enviar els seus pares a l'hospital a martellades perquè l'havien despertat perquè anara a comprar el periòdic són models de comportament agressiu dirigits als progenitors que han augmentat als Països Catalans i a Europa en els últims dos anys. Per la majoria dels experts, en els casos de violència fill-pare, hi ha, en un primer terme, aquells que han viscut un tipus de violència física a casa. Després, farien referència als casos on es crea una relació patològica d'amorodi. Per acabar, hi hauria un tercer grup que afectaria sobretot els adolescents decididament asocials, que ataquen els seus pares pels motius més nimis.

Segons l'estudi fet per Stephane Bourgoïn, codirector de la unitat de Ciències del Comportament del Centre Internacional de Ciències Criminals de París, al seu llibre *Asesinos* (ed. Planeta), una infància desàtata, problemàtica i agressiva pot tenir conseqüències fatals en aquells adolescents amb predisposició a la violència psicòtica: "el psicòpata acostuma a provenir d'un ambient familiar conflictiu; habitualment és víctima d'abusos sexuals, sense que siga capaç d'erigir i utilitzar sistemes defensius adequats. Aquestes frustracions, afegides a una incapacitat crònica per a superar-les, poden conduir l'individu a aïllar-se per complet de la societat, a veure-la com un medi hostil", diu l'autor.

Sexualitat atroç. Són aquests abusos sexuals paterns els que conformen un bon percentatge dels delictes patits pels menors de tot l'estat en 1992, últim any controlat estadísticament de manera exacta: signifiquen el 16% del total, superat per les lesions, que són el 42%. Segons Teresa Gisbert, fiscal superior de Menors a València, "es va incrementant la constatació de casos de maltractaments familiars als menors en els últims anys. Hi ha més mitjans per a vehicular les denúncies, que habitualment es donen en major nombre en les capes socials econòmicament baixes, el que no vol dir que les classes mitjanes en queden fora, sinó que les denúncies entre els seus membres són menys freqüents, s'hi dona més l'actitud de dissimular, de fingir que no ha passat res". Gisbert creu que les famílies violentes veuen el fill com una mena de pilota de goma on descarregar les frustracions: "moltes vegades els pares són, diguem-ne, socialment i professionalment incompetents. D'altres són alcohòlics, esquizofrènics, drogoaddictes. Tenen tants problemes per controlar la seua vida que no donen per a més. I aquestes frustracions les descarreguen en els fills. A més a més, tenen la concepció que el fill és seu, l'han portat ells a aquest món i poden fer-ne el que els vinga de gust. I oblidem que per a ser pares cal anar més enllà de la biologia. Els menors, que són com una esponja, xuclen la violència que veuen en una societat cada vegada més violenta. I en el cas que la violència estiga a casa, augmenta la introspecció i assimilació de la virulència com a solució als problemes i norma de conducta". Teresa Gisbert, que es manifesta crítica amb el sistema penal (sobretot amb els judicis i acaraments per què han de passar els qui denuncien els pares), i indica que "en els casos d'abús sexual i violència a filles, acostumen a ser les germanes grans, de les quals ja ha abusat el pare, les qui denuncien el cas

Els menors absorbeixen la violència que els arriba a través dels canals comunicatius i les experiències directes. Per regla general, aquells que pateixen agressions familiars, les faran seues i les reproduiran després. La gran majoria dels criminals psicòtics han passat per una infància terrible.

quan el pare abusa d'una germana petita". La freqüència de l'agressió sexual familiar va en l'ordre pare-filla, pare-fill, mare-fill, mare-filla. Al llarg del primer semestre del present any, 18 xiques han ingressat per maltractament i abús sexual patern al centre d'acollida de menors de Godella, el que representa un gran increment respecte a altres períodes. Manuel Puig, el seu director, qüestiona l'efectivitat de les mesures punitives contra els agressors sexuals ("podria citar diversos casos d'estupre i violència on l'inductor està tranquil·lament al carrer", manifesta), i creu que les joves són les grans perjudicades en la violència familiar: "són víctimes en doble sentit. Primer, perquè abusen d'elles en molta més mesura que dels xics. Segon, perquè la solució que donem és privar-les de llibertat, portant-les a centres de protecció i apartant-les d'un entorn normal". Víctimes com M. R., una menor de 17 anys a qui el seu pare violava quan acudia a casa begut, després d'apallissar-la i tallar-li al bescoll amb un ganivet de cuina. Va fugir de casa per anar a la de la seua germana, i el seu cunyat magribí la humiliava sexualment i la grapejava, alhora que xafava el cap a la seua criatura i després forçava al coit la seua dona. Resultat: M. R. va passar per nombrosos intents de suïcidi, automutilació, consumició compulsiva d'heroïna, esquizofrènia i descàrregues de punyades i cops contra la seua mare quan tornava del carrer intoxicada de droga. M. R., interna a Godella per protecció, viu entre espasmes i malsons, aterroritzada perquè el seu cunyat la va amenaçar de tallar-li el coll si declarava contra ell en el judici que té pendent per la denúncia interposada per la seua germana. A la pregunta de si creu que el futur li portarà una mica d'esperança, contesta amb la serenitat d'una tomba: "la meua vida ha sigut, és i serà una merda. El futur és un clot. Començaré a tenir esperança el dia que seré morta". **Joan M. Oleague**

